

Fietsen leren

door Gait L. Berk

Fietsen leren? Och jonge, det zie'j vandaag de dag toch niet meer! Die gauwe jongen van teengwoordig stappen zó op en rieden zó weg; soms fietst va der nog ee'm noast, maar dan fietsen ze allenig, 'eur.

Det was vrogger wel anders. A'j dan veur 't eerst op de fietse zaten, dan rennen oe va met oe mee en'iel oe bi'j 't zadel vaste. En as-ie dan de tonge op de skoenen 'ad 'angen, dan nam oe mo 't over, of de buurman, net zolange tot a'j 't kunnen. En a'j dan veur d'eerste keer de Singel over gingen met oe ni'je fietse, now dan was 't wat! Der waren der verskeiden die kregen de zundese bloeze der bi'j an en dan fietsen de olden mee. En maar roepen van "niet zo 'ard" en "veur oe kiekten!" en zenuwachtig lachen - ie kunnen zo'n leerlingenstelsel al in de varte zien ankommen.

Netuurlijk kregen niet alle kienders zo maar een ni'je fietse in die dagen. Ku'j begriepen! De meesten mossen 't leren op een olde fietse van 'un breurtien of van een jonge uut de buurte. Bi'j ons in de buurte - det was de Veurstroate in Kampen - deur leren alle jonges fietsen op 't fietsien van Arreman Westerof. Ach, die e'j nog wel ekend, 't was een zeune van Endrik-Jan Alles, die'ad zo'n timmerwarkplase in de Veurstraote en Arreman zellef 'ad later zo'n verzekeringkantoortien bi'j de Olde Vismark, weur as now 't krot van Krans stiet. Now, die Arreman Westerof die 'ad as jongien een mooi klein fietsien, deur leren iederene fietsen op. 't Was een deurtrapper - det a'j vrogger, deurtrappers. Det waren fietsen, deur zaten zeg maar de trappers vaste an de ketting, ie kunnen der de benen niet bi'j stille 'ollen. Ie mossen alsmaar deurtrappen en a'j remmen wollen, dan mos ie metene de trappers zo'n bietien terugge drukken, anders 'iel ie teveule gang. Maar det fietsien van Arreman was een leuk ändig dingien, a'j 't zagen dan dach ie al van "ik springe der op en ik riede weg".

Toen a'k 't zellef leren mos kreeg ik voort zo'n gang op det dink, mien va kon mien niet meer bi'j 'ollen. 't Zadel floepen 'em uut de poten en ik vleuge as een dronken mulder de straote deur. Maar ik kwame nog tamelijk veurspoedig tegen de pak'uusdeuren van Bussien te lande. E'j die nog ekend, Bussien? 't Was zo'n klein keertien; altied de geklede jässe an en de bol'loed der bi'j op. IJ 'ad det tebakfabriekien tegenover Vredenburg en ij liep g'leuf ik eeuwig met een päkkien tebak bi'j 'em as weggevertien. "Ik 'eb nog wat evunnen", zeeg ie dan a'j niks te roken 'adden. Beste man. Maar ik deu mien wel zeer an zien pak'uusdeuren, bult op de kop, benen onder 't bloed..., "det 'e'j der van", zeg mien va, "kallem-an 'e'k oe toch ezegd!" De 'ele buurte lag blauw.

Maar goed, ik 'eb fietsen eleerd. A'j 't wat beter kunnen 'ielpen de jonges oe rond-blok en a'j 'elemaole lös kunnen fietsen dan ging ie zellef ook rond-blok: de Jodenpoorte deur, de Iesselkante langes, 't Hassiger Poortien weer in en dan weer deur de Veurstraote. A'j langes kwamen riepen de jonges van "upsakee, zet 'em op, deurtrappen" of "valt niet op oe snufferd". Zo 'emmen alle kienders bi'j ons in de buurte fietsen eleerd. En a'j 't now goed

konnen en oe olden konnen 't een bietien missen, dan ging ie met oe va op een goede dag een ni'je fietsen 'alen bi' Jaap Drost. Jonge, die mos ie nog ekend 'emmen. Det was now een keerl uut één stuk; z'em 't wel ies over prakties Christendom en zo, now deur was Jaap Drost der ene van. Die 'ad now veur iedereen een goed woord over en die' ad nog ies wat veur een ander over. De 'ele dag in de weer in zien warkplase en tussendeur zien vrouwe nog 'elpen met 't zweure wark en 's oams nog op 'uusbezuuk as olderling van zien karke... En toch altied tied veur een preutien. En niks geen flauw gezemel, bi'j mal, gewoon zeggen weur as 't op an kump en varder net zo gewoon as ik en ieje.

Jaap 'ad fei'lijk domeneer willen worn, maar 't was der nooit van ekomen. Zo was det toch vrogger!? As ter gien geld was ging ie maar warken: oe idealen waren nog niet goed om de kachel der mee an te maken. Maar 't Lot 'ad Jaap Drost mooi bi'j de benen, as fietsemaker was ie misskien meer zoerdesem onder 't volk dan as ie as predikant 'ad kunnen wezen. IJ ver'uren der ook 'andwagens bi'j - zal ik barsten! As ie kans 'ad ezien um oe op een 'andkeure neur de 'emel te brengen dan 'ad ie 't edoan oke!

Maar wat wo'k zeggen? O ja, van Japie Smit, die 'ef ook nog fietsen eleerd op det fietsien van Arreman. Arreman 'ad zellef de lange broek al an, maar zien fietsien mos altied nog dienst doen. Japie was teminsten een stuk jongerder as 'em en ook nog jongender as mien. 't Was een jonge van tandarts Smit van de Poorte - e'j die niet meer ekend? Ach, die ku'j nog wel ekend 'emmen, 't was zo'n magere keerl, de Splinter zeeng ze wel ies. IJ kon oe verrekte zeer doen, maar 't was anders wel een veurnaam persoon in de stad, 'eur. Die 'ad toen veur d'oorlog nog de Kamper Watersportdag uutevunnen. Jammer det ie Kampen uuteraakt is, ik g'leuve niet as ie nog leeft. Afijn, die kon wel een fietse van Drost betalen, maar eerst mos ie Japie leren, op 't fietsien van Arreman.

Nee, met Japie was 't anders. Die koezetrekker was wel een sportieve keerl, maar ie zagen 'em toch niet zo één twee drie achter een fietse an rennen deur de Veurstraote. Nee, wij, de jonges, wij 'emmen Japie fietsen eleerd. Op een goede dag 'emmen wij 'em op de fietse ezet en ezegd dat ie 't now maar ies leren mos. En Japie an 't trappen, netuurlijk.

Maar now mu'k eerst nog wat anders vetellen. Ie 'adden deur bi'j ons in de straote een old keerltien wonen, die numen wij Pieng Pang Poeng. Welnee, jonge, 'oe kun ie die now nog ekend 'emmen, in die dagen zaat ie nog in 't pistool van oe va. Pieng Pang Poeng was toen al stokold; ij wonen deur in det Volkslogement naost de Koornmarrekspoorte - iederene zeeg "Otel de Luus an de Ketting", later zat Kees Kieft deur te kwasten. Afijn, wij sköllen det männegien altied achternoa, 'oe det zo ekomen was weet ik ook niet, 't 'euren der bi'j. Vaste ene keer op een dag kwam ie deur de buurte, altied in dezelve versleten brune winterjasse. En als wij 'em dan zagen, dan riepen wij van Pieng Pang Poeng, Pieng Pang Poeng! En dan, as 't lukken wol, riep ij oke van Pieng Pang Poeng! Dan leggen ie de wandelstok an de skolder, dan mos 't net lieken as ie een geweer 'ad, dan wol ie ons bange maken, begriep ie wel. IJ 'ad vrogger bi'j de fuseliers edierend in Indie en zodoende. Als wij 'em pesten sköl ie ons eerst uut in 't Maleis en dan ging ie zogenaamd an 't skieten. Pieng Pang Poeng, Pieng Pang Poeng! Ie zollen oe dood lachen.

Maar afijn. Japie is an 't fietsen leren. IJ is ondertussen al zovarre, det ie allenig rond-blok kan en ij kreg al eurdig de slag te pakken. Wij binnen an 't voetballen bi'j de Jodenkarke, deur was een kool tegen an etekend, deur 'ad de Geite "Ajax" in eskree'm - net wat veur

de Geite, die e'j nog wel ekend, zekers? O zo, det wo'k ook 'emmen. Die is now later wel predikant eworn, de Geite, en nog wel een tamelijk fiene, g'leuf ik. Maar vrogger was 't een fijne voetballer - now skupt ie de mensen de karke in, zekers.

Now, iedere keer as Japie deur de Jodenpoorte neur boo'm kump zetten roepen wij van "goed zo, Japie, 'ol vaste!" Now, det kleine jonk wol ons wel ies laoten zien wat as ie al kon. Op een gegee'm ogenblik kump ie de stege deurvliegen met zo'n deksekaterse gang, det ij kan bi'j de Iesselkante de bocht niet meer kriegen - 't was een deurtrapper mu'j rekenen, deur ko'j niet zo makkelijk mee remmen - en ij vlög regelrecht op 't water of. En loat now net op det moment Pieng Pang Poeng langes de Iesselkante komen sloffen. "Griep mien, griep mien", röp Japie. En Pieng Pang Poeng stek ook zó zien knokelige ärmpies veuruut en kreg Japie bi'j de kladden en ze rollen met 'un beiden over de grond. De fietse skeut deur en viel tussen wal en skip in den Iessel.

O jonge, jonge, wat 'emmen wij elachen! Griep mien, griep mien! Pot seldrement nog an toe... Wat ze'j, jonge, as wij Pieng Pang Poeng toen zekers nooit meer eploagd 'emmen? Ja, det zol wel mooi ewest 'emmen, maar deur stiet mien niks meer van bi'j, heur.